

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik u BiH "Donedavno sam smjenjivao politicare a sad im nosim kavu"

Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini Wolfgang Petritsch nedavno je javnosti predstavio izvjestaj u kojem navodi ono sto je postigao u protekle dvije godine, koliko obnasa funkciju prvog covjeka medjunarodne zajednice u susjednoj drzavi, no najavio je i planove za iduce razdoblje od godinu dana, nakon kojega ce napustiti svoju sadasnju poziciju. O svemu tome Wolfgang Petritsch, za jedne aposluti "vladar" Bosne i Hercegovine, a za druge pak "korisni savjetodavac", kaze:

BiH vise nije u komi

WP: Taj izvjestaj se temelji na ostvarenju triju strateskih ciljeva; masovniji povratak izbjeglica prvi je cilj. Potom, dugorocni cilj za iduce godine je ekonomski oporavak i gospodarske reforme. Postigli smo dosta jer u BiH sada postoji gotovo jedinstveno trziste, granice medju enitetima trgovinski su porozne pa gospodarstvo moze procvasti. Nastavit cemo s privlacenjem stranih kompanija i nadamo se da ce medju njima biti i hrvatskih tvrtki. U tome ce biti tajna uspjeha jednoga dana da BiH suradjuje sa svojim susjedima. Treci cilj je jacanje institucija BiH. Moj cilj je jacanje srednjih institucija koje ce raditi na dobrobit drzave.

SD: Kako gledate na ocjenu nekih Vasih kolega iz medjunarodne zajednice koji tvrde da je BiH pacijent u komi i da ga isprobavanje novih terapija ne moze oziviti?

WP: Prije svega, BiH nije u komi. Ona je bila u komi tijekom rata, ali od 1996. godine lagano se iz te kome budi, osobito u posljednje dvije godine. Taj nas "pacijent" brzo se sada oporavlja. Problemi uvijek postoje, u hrvatskom, srpskom i bosnjackom narodu, a to su posljedice rata. Moram inzistirati da se vladavina prava postuje, da se institucije postuju. Uspostava takozvane hrvatske samouprave bila je protivna Daytonu i morao sam regirati vrlo brzo i odlucno kako bih zaustavio vecu stetu daytonskom mirovnom sporazumu i ljudima koji bi bili pogodjeni time. Mala grupa ekstremista unutar hrvatske zajednice pokusala je to izvesti, ali, srecom, nisu uspjeli u pokusaju da nastete Bosni i Hercegovini kao zemlji. Jasno mi je, a to sada sve vise Hrvati i prihvacaju, da je upravo njima, kao najmalobrojnijem narodu u BiH, vrlo vazno da ostanu u institucijama i iskoriste mehanizme tih institucija za njihovu dobrobit.

SD: Dobri poznavatelji prilika u BiH tvrde da su Hrvati sada postali "crne ovce" u BiH i da upravo na njih gleda najstroze moguce. Slazete li se takvom ocjenom?

WP: Tamo gdje se ne postuje vladavina prava, ljudi koji su za to zasluzni gledaju se kao "crne ovce", i to utjece na cijelu zajednicu. Zato vjerujem da je vazno podsjetiti Hrvate u BiH da zakon obvezuje gradjane neke zemlje. Hrvati u Hrvatskoj ili Hrvati koji zive u Austriji takodjer moraju postovati zakone zemlje u kojoj zive pa ne vidim razloga zasto to ne bi cinili i Hrvati u Hercegovini? Mislim da to sada svi razumiju; igrajte po pravilima, postujte zakone i dobit cete prava koja zaslujete.

Pismo za Carlu del Ponte

SD: Ante Jelavic pojavio se ovoga tjedna pred Kantonalnim sudom u Sarajevu, a njegov odvjetnik ocekuje da ce optuzbe protiv njega biti odbacene jer su preopsirne i nelogicne. Moze li Jelavicev slucaj homogenizirati Hrvate u BiH?

WP: Mislim da ne postoje temelji za takve ocjene. Drzim da je bilo vrlo mudro od gospodina Jelavica da se pojавio pred Sudom. Na to mislim kada govorim o prihvacanju legalno izabranih institucija. Dalje ne zelim komentirati njegov slucaj dokle god postupak traje, mogu samo reci da inzistiram na nezavisnosti sudstva jer svatko mora imati pravo na posteno sudjenje, osobito ako se radi o osobi kao sto je Ante Jelavic koji mozda vjeruje da se tu radi o politizaciji. Pobrinut cemo se da budu ispostovani najvisi pravni standardi, a vjerujem da ce se raditi o postenom i korektnom pravnom postupku.

SD: Iduci tjedan Carla Del Ponte stize u Bosnu i Hercegovinu, mediji nagadjaju, s novim optuznicama koje redovito izazivaju pravu paniku medju politicarima. O cemu cete Vi razgovarati s njom? Je li

suradnja Haaga i BiH zadovoljavajuća?

WP: Upravo sam sada dovršio pismo za gospodju Del Ponte oko pripreme sastanka u Sarajevu. Razgovarat ćemo o suradnji, postoje neki problemi s Republikom Srpskom, vjerujem da će se to rjesiti jer prevladava misljenje da suradnja s Haagom predstavlja put naprijed. Naravno, o nagadjanjima i konkretnim detaljima ne mogu govoriti, kao ni o tome koja će ona pitanja podastrijeti. No, zelim pridonijeti poboljsanju suradnje BiH i Haaga, osobito Republike Srpske.

SD: Podrazumijevaju li ti aktivniji odnosi i konačno izručenje Karadzica i Mladica?

WP: psolutno. To je cilj, a u proteklim tjednima mnogi su se optuzenici prijavili Sudu, veliki broj njih dobrovoljno. To je pozitivan razvoj jer imamo jednu novu dinamiku o pitanju ratnih zločina i ljudi razumiju da je potrebno konačno individualizirati krivnju. Nisu Srbi, Hrvati ili Bosnjaci cinići zločine kolektivno, nego se radi o pojedinacnoj odgovornosti i krivnji. Najveći broj ljudi je u svemu tome potpuno nevin pa ih treba oslobođiti te kolektivne krivnje.

SD: Drugo je pitanje je li atmosfera dovoljno zrela za to?

WP: U posljednje dvije godine u BiH imao sam priliku na svoje oci promatrati taj proces sazrijevanja.

SD: Koalicijske Vlade u regiji, od Hrvatske preko SR Jugoslavije pa do BiH, imaju probleme u uređenju vlastitih odnosa. Je li Alijansa uistinu stabilna?

WP: Ta ocjena je točna, ali u prirodi svake koalicije je da ona ne može biti tako stabilna kao nacionalistički blokovi. Tako je bilo s HDZ-om u Hrvatskoj ili s tri nacionalističke stranke u BiH. Sada imamo nekoliko demokratskih stranaka koje rade zajedno, i postoje razlike medju njima, ali slozni su na zajednickom temelju da žele demokraciju. Zato je Alijansa prilично stabilna kao vladajuća koalicija, komparativno gledajući. U Hrvatskoj i BiH dogadja se europeizacija, odnosno na europski način se promatraju i rjesavaju problemi. Demokracija teče, a umjetnost politike je kontrolirati te promjene i voditi ih u pravom pravcu.

Hrvati su taoci HDZ-a

SD: Ima li Alijansa alternativu?

WP: Alijansa je najbolja vlast koju BiH sada može dobiti i ponuditi. Uvjerjen sam da će političke promjene pozitivno utjecati i na opozicijske stranke. Nacionalističke stranke nikada više neće biti iste, one će se mijenjati, kao što se to sada dogadja u Hrvatskoj, ili će potpuno izgubiti svoju poziciju.

SD: Zasto se, prema Vasem misljenju, Hrvati u Hercegovini osjecaju napusteni i od medjunarodne zajednice i od Hrvatske?

WP: Hrvati u Hercegovini su na mnogo načina taoci HDZ-a, odnosno HDZ tvrdolinijasa. Pogledajte samo njihov posljednji izborni slogan u kojem se biracima poručuje da, ako ne glasaju za njih, slijedi unistenje. To je prijetnja, jedan negativni slogan, ljudi se sjete rata i straha ih je. Dakle, umjesto da ohrabruje, HDZ obeshrabruje ljudi tamo pa se oni i osjecaju napusteni jer HDZ nije u vlasti ovdje u Sarajevo. No, postoji veliki broj uistinu odlicnih hrvatskih predstavnika u Alijansi koji zastupaju hrvatske interese.

SD: Tko je medju tim predstvincima?

WP: Primjerice, hrvatskih član Predsjedništva Jozo Krizanović. Zatim predsjednik Federacije Karlo Filipović i cijeli niz ministara koji su u federalnoj vladi, a od kojih su neki iz Hercegovine, kao primjerice jedan od braće Ljelanovići. Oni sudjeluju u vlasti i tako stite hrvatske interese. Zato se Hrvati ne trebaju bojati promjena, nego se više interesirati sto Vlada u Sarajevu može učiniti za njih. Ovo je prva vlast koja stvarno brine o svim građanima, a ne samo o jednoj nacionalnoj skupini.

SD: Hrvatske predstavnike u Alijansi njihovi politički protivnici iz reda hrvatskog naroda u BiH nazivaju "poslusnim" Hrvatima ili marionetama?

WP: To je, naravno, losa politička i nepostena politička propaganda i ide na stetu hrvatskom narodu. Mogu se kritizirati stranke i vlast, ali ne nazvati nekoga "losim Hrvatom" ili marionetama samo zato što su pripadnici neke

druge stranke. To nije demokratski. Demokrati moraju prihvati da i vlast i opozicija imaju svoju ulogu.

SD: Je li nadogradnja ili revizija daytonskog mirovnog sporazuma sada moguća?

WP: Da, definitivno. Situacija se poboljsava odlukom Ustavnog suda o konstitutivnosti i to ce se provesti ove jeseni, za nekoliko tjedana. Mojim odlukom, Hrvati i Bosnjaci u Republici Srpskoj vec su konstitutivan narod, isto se odnosi i na Srbe u Federaciji, a krajnja mogucnost poboljsanja daytonskog sporazuma je taj proces koji ja zovem europeizacija. Dakle, treba krenuti od Dayton-a prema Evropi - to je slogan za Bosnu i Hercegovinu. To je perspektiva. Hrvatska ce na tom putu biti puno brza, ali to ce imati snazan efekt i na BiH pa ce bosanskohercegovacki Hrvati biti most prema Hrvatskoj i tako pomoci BiH da krene istim putem. Bez jugoistocne Europe, Europa nije potpuna.

SD: Gdje se u svemu tome nalaze rasprave o trećem entitetu?

WP: Svaki realni Hrvat u BiH je protiv treceg entiteta.

SD: A koliko je tih "realisticnih" Hrvata?

WP: Sve ih je vise, osobito se radi o Hrvatima koji zive izvan Hercegovine. Shvatili su da oni nikada ne bi bili dio tog treceg entiteta, vec bi bili manjina u Posavini, srednjoj Bosni ili ovdje u Sarajevu. Prednost Hrvata je ta sto zive na cijelom područje Bosne i Hercegovine i to trebaju iskoristiti. Oni imaju utjecaj gdje god da jesu, a treći entitet bi to onemogucio, smanjio bi to područje. Barem trecina Hrvata ostala bi izvan tog treceg entiteta, tako bi se samo stvarale nove granice, nove manjinske grupe, a to nije put naprijed. Put naprijed je integracija...

Efikasna sredisnja vlast

SD: I Bosna i Hercegovina kao stvarno jedinstvena država?

WP: BiH ce uvijek biti visoko decentralizirana država, ali mora imati vrlo efikasnu sredisnju vlast u Sarajevu kako bi bila partner u odnosima s Europom. Sredisnja vlast mora biti efikasna, a u njoj moraju sjediti predstavnici sva tri naroda.

SD: Kako sredisnja vlast može biti efikasna i jaka uz toliku nazocnost medjunarodne zajednice? Treba li i sama uloga visokog predstavnika biti promjenjena?

WP: Moja uloga se stalno mijenja. Do izbora u studenom prošle godine bilo je potrebno da imam tu jaku ulogu. To je bilo zato jer tadašnja vlast nije podrzavala izgradnju države, vlast je tada bila previse nacionalistica i bila je zainteresirana samo za dobrobit pripadnika svoga vlastitog naroda. Mnoge zakone sam odbio, smijenio sam dosta političara. Sada se s Alijansom stvari drastično mijenjaju. Uzmimo za primjer Izborni zakon o kojem se raspravljalo cetiri godine, a sada je usvojen kao kompromis sva tri naroda, pa su cak Hrvati s njim zadovoljni. To je idealan model za budućnost; Srbi, Hrvati i Bosnjaci dogovaraju se oko kvalitetnog kompromisa. Tada ja mogu odstupiti. Dva dana prije negoli je usvojen Izborni zakon, pozvao sam sve čelnike Alijanse kod mene i dva sata su raspravljali o zakonu, a ja nisam rekao niti rijec. Oni su razgovarali, a ja sam im donosio kavu.

SD: Zasto Vi, kao medjunarodni predstavnik niste donijeli Izborni zakon, kad je toliko bio bitan? Zasto ste cekali?

WP: Upravo da bi se doslo do ovakvog kompromisa. Politicari u ovoj zemlji moraju nauciti da je kompromis nesto dobro i pozitivno.

SD: U hrvatskim medijima dosta se pisalo o tome da je medjunarodna zajednica nezadovoljna brzinom reformi u Bosni i Hercegovini i Vasim radom, a kritike o tom pitanju na Vas je racun uputio i britanski helsinski odbor?

WP: Kao i u svakoj zemlji, postoje grupe koje imaju neke interese ili filozofiju. Ova grupa koja se sada javila, takozvani britanski helsinski odbor nije dio Helsinske federacije, nego grupa koja ima ekscentricne ideje "poput podrzavanja Sadamma Husseina". Oni za nas uistinu nisu ozbiljan partner.

SD: Jos uvijek se ceka izvjestaj o istrazi oko Hercegovacke banke. Mozete li otkriti neke detalje?

WP: Izvjestaj se priprema. Vise od 1,1 milijuna dokumenata je uzeto, vise od 40 ljudi, najboljih kompjutorskih strucnjaka, danonocno je radilo na tome. Sada se priblizavamo tome da smo blizu objavljanja prvog izvjestaja. Nisu u detalje, ali cu samo reci da je odluka postavljanja medjunarodnog upravitelja bila vrlo ispravna odluka. Milijuni novca poreznih obveznika iz Hrvatske i drugih bili su zloupotrijebljeni u banci, bilo je tu brojnih nezakonitih radnji i morali smo uciniti ono sto jesmo da bismo oslobodili Bosnu i Hercegovinu od tih ilegalnih aktivnosti. Uciniti cu sve da mali stedise dobiju svoj novac natrag, to je meni vrlo vazno. Inzistirat cu na tome da oni imaju prioritet pri naknadi stete.

Tenkovi su bili nuzni

SD: Slijedom istrage, hoće li netko odgovarati za ono sto se dogadjalo u Hercegovackoj banci?

WP: Definitivno. Ne mogu govoriti jos o detaljima, ali bit ce vrlo ozbiljnih posljedica. Cudne stvari su se dogadjale u Hercegovackoj banci i to se moralo zaustaviti.

SD: Ali, zasto tenkovi?

WP: Zato sto je prvi put kada smo dosli na miran nacin, mojim ljudima prijetila opasnost. Bili su ozlijedjeni, neki su u Grudama uzeti kao taoci i da nije bilo svecenika, pucalo bi se na njih. To nije nesto sto je meni lako, to je bila vrlo teska odluka, ali morao sam stititi zivote ljudi koji su izasli na teren.

SD: Zasto niste reagirali po istom modelu kada su se dogodili teski incidenti u Banjoj Luci i Trebinju?

WP: U Banjoj Luci prva svecanost polaganja kamena temeljca za Ferhadiju bila je prekinuta pa je druga odrzana nekoliko tjedana kasnije. Ta je svecanost bila isto sticena tenkovima koji su bili u pozadini, ali policija Republike Srpske odradila je svoj posao. U Mostaru to nije bio slučaj.

SD: Zasto odmah niste smijenili nekog od duznosnika Republike Srpske vec nakon prvog incidenta?

WP: Jer sam zelio natjerati predsjednika i vladu RS da ponove svecanost u Banjoj Luci i da bude uspjesna. Predsjednik Mirko Sarovic pomogao je pri polaganju kamena temeljca, a to je povijesni cin.

SD: Da drugi pokusaj nije uspio...?

WP: Gospodin Sarovic znao je da ce biti smijenjen.

Ohrabrujem vjerske vodje

SD: Kako vidite ulogu Crkve u Bosni i Hercegovini?

WP: Vjerske zajednice u BiH vrlo su znacajne jer je dio konflikta religijski motiviran. Za to je dovoljno da pogledamo razorene vjerske objekte. Zbog toga, odvajanje Crkve i politike je vrlo vazan korak. Stalno ohrabrujem vjerske vodje da se moraju okrenuti duhovnoj dimenziji i moralu. To daje snagu ljudima i narodima. No, takodjer moraju promovirati toleranciju i u tome je njihova velika uloga.

SD: Ali, tolerancija nije ono sto se ponajvise cuje iz vjerskih krugova u BiH?

WP: Vjerske zajednice i njihove vodje trebaju se dalje razvijati, putovati u druge dijelove svijeta, kontaktirati s predstavnicima drugih vjera jer to daje siri pogled na ono sto je vazno u Bosni i Hercegovini.

SD: Sefovi europskih diplomacija navodno su se dogovorili da bi cijela regije jugoistočne Europe trebala ući u neku vrstu ekonomске zajednice, odnosno za pocetak, carinsku uniju?

WP: Sve sto bi koristilo brzem gospodarskom oporavku trebalo bi s velikom paznjom istraziti, a ne kroz ideolosku prizmu. Ako blizi trgovinski odnosi mogu otvoriti vise radnih mjesta, onda zasto ne? Treba gledati vrlo pragmaticno, odnosno vidjeti kako zemlja moze profitirati od odnosa sa susjedima. Treba stvoriti situaciju u kojoj svi dobivaju. Ovdje nikada vise nece postojati neka Titova Jugoslavija, onda je mrtva zauvijek, ali ostat ce uvijek neka vrsta regionalne suradnje na potpuno novim temeljima. Stari modeli ne vrijede u 21. stoljeću.

SD: Transparency International je napravio izvjestaj u korupciji u BiH. Sto stoji u tom izvjestaju?

WP: Transparency International do sada je napravio dva izvjestaja; jedan oko drvene industrije i sumarstva i drugi o pitanju transparentnosti medjunarodne zajednice u BiH. Taj izvjestaj o navodnoj netransparentnosti medjunarodne zajednice vrlo je dubiozan i nema kvalitetu koja bi se ocekivala od Transparency Internationala. To je pocetak njihova rada u BiH, to su mladi i ambiciozni ljudi i treba im vise vremena da usvoje medjunarodne standarde ove nevladine organizacije.

SD: Sto su bili vasi glavni prigovori na taj izvjestaj?

WP: Prijevi svega, taj izvjestaj je vrlo pompozno najavljen, u smislu da se medjunarodnoj zajednici on neće svidjeti. To nije nacin kako trebamo raditi. Medjunarodna zajednica je partner, a ne reklama. I to je glavna zamjerka, ali ne zelim biti previse kritican jer su to ambiciozni ljudi pa ih u tom smislu treba podrzati.

Hrvati su puno propatili

WP: Na zalost, u Bosnu i Hercegovinu se ne vraca puno Hrvata. Zelim ohrabriti Hrvate da se vracaju u Bosnu i Hercegovinu jer ovo je njihov dom, njihova zemlja i Bosne i Hercegovine nema bez hrvatske zajednice ovdje. Hrvatska zajednica puno je propatila i nadam se uistinu da ce se ljudi poceti masovnije vracati. Hrvati sada imaju i jednakopravni status u Republici Srpskoj i bit ce ukljeceni u Ustav Republike Srpske kao konstitutivni narod. Taj entitet vise nije samo entitet za Srbe nego za sva tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini.

Sefovi me pazljivo prate

SD: Vase ime je bilo povezano s koncesijama za trecu GSM mrezu u BiH u vezi s austrijskom ponudom. Zasto?

WP: Mnoge rasprave traju jer ljudi misle da sam ja svemocan i da mogu sve. Kako je Austrijski Telekom izrazio zanimanje za tu trecu GSM mrezu u BiH, po takvom "pojednostavljenom" nacinu razmisljanja, tvrdilo se da sam ja iza toga pa ispada da sve sto dolazi iz Austrije je mojom zaslugom. To je to pojednostavljanje stvari. Ja ovdje nisam predstavnik Austrije, nego medjunarodne zajednice i moji "sefovi" vrlo pazljivo gledaju sto radim. Ako nismo potpuno transparentni u radu, ja ne bih bio na ovome mjestu. Ja ne mogu riskirati i mogu donositi samo potpuno objektivne procjene. Uostalom, Austrijski Telekom u vlasnistvu je Talijanskog Telekoma. Vasa mreza u Hrvatskoj, VIP u vlasnistvu je Austrijskom Telekomu, posredno dakle i Talijanskog. Radi se o modernoj ekonomiji koja ne priznaje granice. Zanimljivo je i to da je na celu te austrijske tvrtke drzavljanin BiH, Hrvat iz Sarajeva pa se tu radi o suvremenom biznisu, a ne icijoj protekciji.